

– Vit før- oyingar duga, um vit vilja

– Líta vit á Várharra, sum forfedrar okkara gjørdur, og síðani á egnan mátt og meg, so man fara at ganga, segði Sólrun Michelsen m. a. í grækarismessurøðu síni í Havn sunnudagin

Góðu fundarfólk

Í dag eru vit enn einaferð komin saman at bjóða varinum vælkommum. Tað fyrsta, sum kemur mær til hugs, tá ið Grækarismessa verður nevnd eru tjöldur. Tá eg var smágenta fekk eg at vita, at tað fyrsta tjaldrið skuldi tú helst siggja eftir lið, fyrri at árið skuldi gerast gott, og eg havi enn hug at venda mær rættan veg, tá ið eg siggja fyrsta tjaldrið og hoyri tey várvekjandi klippini.

Grækarismessa merkir eisini skótar, hormusikkur og vár. Tað spírar og sprettur allastaðni. Eisini í teimum vetrarmyrku sálunum hjá okkum menniskjum. Vit merkja ljósið bróta sær veg inn til myrkið og spakuliga rudda tað burtur.

Hetta árið 1999 er í fleiri hópum eitt serligt ár. Hetta er seinasta Grækarismessuhald har vit skriva 1900. Næsta ár skriva vit 2000.

Hetta er tað seinasta, góða, gamla árið. Næsta ár fer alt út av lagi. Í hvussu so er alt tað, sum hevur við teldur at gera – sigst.

Hendan seinasta öldin er sermerkt, tí at her hendi so nógv. Ferðin okstist fyrri hvarvi ártíggju, og við tí ferðini, sum nú er, kunnu vit ikki fáa eina hómung av, hvar eftirkomarar okkara vera staddir um bara fimti ár.

Eg las í einum blað herfyri ein javnaldr, sum

segði, at vit í okkara ættarliði høvdu nógv meira til felags við foreldur okkara, enn við born okkara. Og tað er helst so satt, sum tað er sagt. Sjálvt um nakað broyttist, so skiltu vit hvønn annan og tað, ið tosað varð um.

Í dag gongur alt skjótari og skjótari. Tað er torført, fyrri ikki at siga ómöguligt at fylgja við.

Rákið er, at tú fært alt í smábitum. Tey skjótu kutini hjá MTV skapa stevið. Tíðindastreymurin, har tú ikki fært í dýpdina, zapparamentanin og allir valmöguleikarnir eru viðvirkandi at mynda tíðarandan. Hesin sami andin myndar sjálvandi eisini tað, sum skrivað verður í dag. Stuttsgan er afturkomin, eftir at hava verið úti í kuldanum.

Tvey ár á rað hava yrkingasøvn fingið norðurlensku bókmentavirðislonina. Farið verður tvørtur um mörk í teimum ymsku sjangrunum. Stuttsgur verða gjørdar yrkingakendar og yrkingar stuttsgukendar. Mørkini kámost. Alt er líka gott, og alt kann nýtast – samstunds.

Vit kunnu rett og slætt ikki samla okkum so leingi, sum til dómis um eina klassiska frásagn. Dostojevskij hevði ikki fingið annað beinið niðrá í dag.

Jú, tað gongur skjótt. Tú heldur at bornini sita og gera skúling, og tá tú

Sólrun Michelsen, rithøvundur, helt grækarismessurøðuna í Havn sunnudagin

gloppar hurðini, spæla tey back-gammon á internetinum við einhvønn í New York, meðan tey chatta lystiliga á enskum. Eg hyggi at hesum óskilgugu orðunum ella teknunum, tí tey flestu eru ikki meira enn tveir bókstavir og spyrji, hvat tey hava at týða. – Jú hetta eru styttingar, sum tú lærir, meðan tú spælir. Tað sparir tíð.

Eg hugsi við mær sjálvari. Guð viti um nakar droymir longur. Ta tíðina, vit nýttu til at droyma í, sita tey frammanfyri telduni. Fáa tey líka góð upplivisir sum vit fingur, ella enn betur?

Abbar og ommur, sum skulu siga frá søgum, verða yvirhalaði í høgru síðu. Tað gongur ov seint. Heilt niður í trý-fýra ára gomul duga tey at trykja seg inn á telduspólini. Teimum nýtist heldur ikki at duga so væl at stava. Ein stavikontrollur er á hvarjari teldu við virðing fyrri sær sjálvari.

Kanska nýtist teimum heldur ikki at læra mál á sama hátt, sum vit gjørdur. Eg hoyrdi í útvarpinum herfyri, at um fá ár kanst tú bara taka telefonina, trýsta á ein knapp og tosa titt egná mál, sum so verður umsett

á vegnum til øll verðsins tungumál. Tað verður ikki neyðugt at fara út í onnur lond at halda fundir og hita hvør annan andlit til andlits. Tað gerst á Internetinum við livandi samskipti.

Men júst tí, at alt hetta nýggja floymir inn yvir okkum, er tað so ómetaliga týðningarmikið, at vit kunnu geva teimum nøkur gomul virði. So sum Grækarismessuhaldið. Flaggdagshaldið og Ólavsoðuna, har vit kunnu koma saman, og taka í honðin ahvør á øðrum, antin vit heilsa hvør uppá annan ella sláa ein ring, og har vit ikki bert hyggja fram, men eisini aftureftir, har vit kunnu kenna andan frá teimum, ið undan fóru. Okkara undirstøði.

Vit eldu hava hug at siga: – Um bert vit høvdu havt allar hasar møguleikarnar. Mn tað, at tey ungu hava so nógv í at velja, ger tað tó ikki bara lettari. Mong teirra hava ilt við at finna fram til júst, hvat tey kundu hugsa sær.

Men eingin grund er til at stúra fyrri teimum. Vit eiga ein raskan ungdom, sum fylgir væl við, og sum er fult á hædd við ungdomin í okkara grannalondum.

Tey ungu kunnu nýta tíð-

ina til okkurt annað og betri, enn at læra á sama hátt, sum vit gjørdur.

Krøvini eru nýggj og onnur enn tey, sum sett vóru okkum, og tey ungu bógva seg út til at móta teimum.

Framtíðin er teirra.

1999 er eisini eitt serligt ár fyrri Føroyar, tí nú sita arbeiðsbólkar í fullum álvara og kanna hvussu vit kunnu fáa fullveldi í staðin fyrri verandi skipan við tí gomlu ótíðarhóskandi heimastýrslógini. Tey viðgera fullveldisætlanina.

Vit kunnu bjóða tjaldrunum sum umboðar frælsið, serliga vælkommum í ár. Frælsishugsjónin hjá Nólsoyarpáli er komin nærri tí – at gerast veruleiki. Fólk tosa fyrri og ímóti, sum skilligt er.

Men ikki skerst burtur, at tú fært nakað at hugsa um, tá ið tú hoyrir tær gomlu afturhaldskreftirnar siga nærum somu orð, koma við teimum somu argumentunum og ræðumyndunum, sum tá vit skuldu hava føroyskt í skúlanum og í kirkjuni.

– Vit mugu tryggja okkum, verður sagt.

Spurdu vit, um vit høvdu ráð, tá ið vit fóru undir at byggja hús. Seta fotur undir

Myndir: Jonhard Hammer
egðið borð?

Tryggjaðu vit okkum, at vit høvdu liv og heilsuna og arbeiðið til húsini vóru afturgoldin?

Settu okkara vinnulívs-menn hús og heim í veð fyrri skip og virki, tí at teir høvdu fingið trygd fyrri, at tað fór at gangast væl?

Jú. Eina stutta tíð tryggjaðu vit okkum við stuðuli og veðhaldum. Og hygg hvaðar tað leiddi okkum.

Nei. Vit kunnu ikki tryggja okkum í høvd og reyv. Hvørki fyrr ella nú.

Full trygd er ein kodd, sum ikki førir til nakra nýskapan. Har er eingin avbjóðing. Einkelt at berjast fyrri. Um ikki trúgv, vón og eitt sindur av óvissu er uppi í, so sovna vit.

Ein politikari segði herfyri okkurt um, at tað nyttaði lítið at standa og rópa upp um tjöldur og flagg, og um hvussu serstøk vit føroyingar eru, tí aftaná máttu vit lata okkum úr stástinum, og tá kom tann grái gerandisdagurin, og alt var tað sama aftur.

Sjálvandi kemur tann grái gerandisdagurin. Eingin hevði ventað, at livið knappliga skuldi broyast til sanglotur og fløgg.

Gerandisdagurin vil altíð

Nógv fólk var á Vaglinum í Havn í góðveðrinum sunnudagin

Skótar ganga skúldgongu oman eftir Niels Finsensgøtu